

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
 לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
 זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתיג

ערב שבת קודש
 פרשת תרומה
 ה' באדר ה'תש"ע

יוצא לאור על-ידי
 מכון ליובאוויטש שעל-יד
 צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

מנחה:

התפילה - "בשעה מאוחרת"⁵³. וידבר וקטורת, אשרי, חצי קדיש, קריאת 'זיחל' כבשחרית, לשלושה עולים, והשלישי הוא המפטיר, ואין אומרים לאחריה חצי קדיש. מפטירים "דרשו ה' בהימצאו", ומברך אחרי-כך שלוש ברכות עד 'מגן דוד'. יהללו, חצי קדיש⁵⁴.
 מי שאינו מתענה וקראוהו לעלות לתורה, וצר לו להודיע זאת מפני חילול השם - יעלה⁵⁵.
 גם היחיד אומר 'ענגו' בשומע תפילה, ללא חתימה, ומסיים "כי אתה שומע", ואם שכח (וכבר אמר שם ה' דסיום הברכה) אומרו בלא חתימה אחרי 'אלוקי נצור' קודם 'יהיו לרצון' האחרון, והש"ץ אומר כבשחרית בין 'גואל ישראל' ל'רפאנו'. הנוהגים נשיאת-כפיים בכל יום, נושאים כפיים בתפילה זו⁵⁶, וכשאין נושאים כפיים אומר הש"ץ ברכת כוהנים.

(53) ספר-המנהגים עמ' 48 ובהערה - ע"פ הגמ' (תענית כו, סע"ב. הובאה להלכה בשו"ע אדמוה"ו סי' קכט ס"א), שבתעניות "שאיין בהן נעילה" נוהגים להתפלל מנחה רק "סמוך לשקיעת החמה".
 (54) במראות-קודש נראה, (שגם) כאשר היה הרבי ש"ץ, התחיל את החצי-קדיש במנחת ת"צ מייד לאחר סיום ברכת-ההפטרה (כדי למנוע הפסק, ע"ד מנהגנו במנחת ש"ק), ותוך-כדי אמירתו אמרו 'יהללו' והחזירו את ה"ס לתורה".
 (55) לוח כולל-חב"ד בצום גדליה, ממשנה-ברורה סי' תקס"ו סוף ס"ק כא ושו"ת מנחת-אלעזר ח"ב סי' עד.
 (56) 'לוח כולל חב"ד' בצו"ג, עשרה בטבת וכו', ובתענית זו נשמט. ולכאורה יש לנהוגים כך להקפיד ע"פ כהספרדים שלא לישא כפיים אלא תוך חצי שעה שלפני השקיעה (כף-החיים שם ס"ק ז, ע"פ הב"ח. וראה ילקוטי-יוסף ח"ה עמ' 550 וש"ג, ונטעי-גבריאל הל' בין-המצרים פי"ג ס"ו וש"ט).

אומרים תחנון, ו'אבינו מלכנו'⁵⁷.
 כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו הנהיג מחדש את המנהג הישן (שמקורו במשנה), לומר 'דברי כיבושין' אחרי מנחה דתענית-ציבור⁵⁸.
 'צאת הכוכבים' בתל-אביב: 5:59.
 "יש להתחזק ולהוסיף ביתר שאת וביתר עוז... בכל ענייני תורה ומצוות... ומתחיל משבת שלפני וסמוך לפורים, בעניינים המותרים ביום השבת. כולל גם הנהירות שלא לטלטל המגילה עד לאחרי צאת השבת⁵⁹. ויש לחקור בנוגע להכנת המגילה מערב שבת - האם כדאי להוציא את המגילה ממקומה הקבוע בכל השנה כולה ולהניחה במקום עראי במשך כל יום השבת (אף שאין זה דרך כבוד) כדי שתהא מוכנה מיד להקריאה במוצאי שבת, ללא טירחא דציבורא שיצטרכו לילך ולהביא המגילה לבית-הכנסת⁶⁰".

(57) לוח כולל-חב"ד (כיוון שאין זה ערב פורים).
 (58) לקוטי-שיחות כרך כ עמ' 352, וש"ג (וחבל שטרם הונהג הדבר בפועל אפילו בין אנ"ש (מלבד הצפייה במראות-קודש במקום שאפשר).
 (59) 'ראה השקלא-ויטריא בזה בשערי-תשובה או"ח ר"ס תרצ"ג. ערוך השלחן שם ס"ג. ועוד" (ומשמע דלא כהמקילין בהבאה לביהכ"נ וקריאה בשבת, ועכ"פ בעצם הטלטול, נסמנו בילקוט יוסף ח"ה עמ' שטו הע' כא ובפסקי תשובות סי' שח סק"ח).
 (60) סה"ש תש"נ ח"א עמ' 351 הערה 130, 'שערי המועדים - חודש אדר' סי' נה (אך בשערי המועדים: א. חבל שהתחילו שם מאמצע עניין. ב. בסה"ש הוא מוגה בלה"ק, ולא היו צריכים לציין שם להתועדויות). ג. חבל שלא נעתק כלל בס' שערי הל' ומנהג, גם לא בחלק ה).

לזכות
 אנשי החסד הדגולים
 הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
 ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
 בני הרה"ח ר' שלום ישעיה' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ה' באדר ה'תשע"ב – י"ב באדר ה'תשע"ט

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ה' באדר	הלכות זכייה ומתנה פרק ז-ט.	ה'ל איסורי ביאה פרק טו.	מ"ע רמה.
ש"ק	ו' באדר	פרק י-יב.	פרק יז.	מ"ע רמה.
א'	ז' באדר	הלכות שכנים... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יח.	מ"ע רלו.
ב'	ח' באדר	פרק ד-ו.	פרק יט.	מ"ע רלו.
ג'	ט' באדר	פרק ז-ט.	פרק כ.	מ"ע רלו.
ד'	י' באדר	פרק י-יב.	פרק כא.	מ"ע רלו.
ה'	י"א באדר	פרק יג-יד. הלכות שלוחין ושותפין... בפרקים אלו. פרק א.	פרק כב.	מ"ע רמה.
ו'	י"ב באדר	פרק כד.	ה'ל מאכלות אסורות... בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע רמה.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחרות**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד' הזריחה לפני	72 ד' הזריחה לפני							
ו', ה' באדר	4:20	5:07	5:28	6:25	9:05	11:55	12:25	5:30.1	5:54
ש"ק, ו' באדר	4:19	5:06	5:27	6:24	9:05	11:55	12:25	5:30.9	5:55
א', ז' באדר	4:18	5:05	5:26	6:23	9:04	11:55	12:25	5:31.8	5:56
ב', ח' באדר	4:17	5:04	5:25	6:22	9:03	11:54	12:24	5:32.6	5:57
ג', ט' באדר	4:16	5:03	5:24	6:21	9:03	11:54	12:24	5:33.4	5:58
ד', י' באדר	4:15	5:02	5:23	6:20	9:02	11:54	12:24	5:34.2	5:58
ה', י"א באדר	4:14	5:01	5:22	6:19	9:02	11:54	12:24	5:35.0	5:59
ו', י"ב באדר	4:13	5:00	5:21	6:18	9:01	11:54	12:24	5:35.8	6:00

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לפני זמן עלות השחר נהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנת הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה בכמו ארבע מינוטיו"ן (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י
תרומה	4:53	6:07	5:08	6:08	4:58	6:07	5:11	6:09
תצווה	4:59	6:12	5:14	6:14	5:04	6:13	5:17	6:15

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מזל: מזל ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרנוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org ISSN 0793-7474

ואם קראוהו בשחרית - יעלה⁴¹.

את הפסוקים: "שוב מחרון אפך...", "ה' ה' א-ל רחום... ונקח", "וסלחת לעווננו" - אומר הציבור בקול רם ורק אחר שסיימו, אומרם הקורא בתורה⁴². כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, כשעלה לתורה, התחיל לאומרם יחד עם הציבור⁴³.

בקריאת הפסוק "ויקרא בשם ה'"⁴⁴ יש להפסיק מעט בין "בשם" ל-"ה'", כי בפסוק מופיע תחת המלה "בשם" טעם מפסיק, הטעם 'טיפחא'.

מחצית-השקל:

נותנים 'מחצית-השקל' לצדקה ובפרט לבית-הכנסת ובית-המדרש, שהם בדוגמת המשכן והמקדש⁴⁵ ביום התענית⁴⁶ לפני מנחה⁴⁷, וזכר למחצית-השקל שקשורה לנס פורים, "הקדים שקליהן לשקלין"⁴⁸.

תשנ"ד א"ח סי' קי).

במשנ"ב סי' כ הביא מסידור דרך-החיים דה"ה למי שאין בדעתו להשלים התענית, ויש מקילין בזה (שערי-אפרים ש"א סי' ט"ק) במקום צורך גדול, ובשו"ת שואל ומשיב תניא ח"ב סי' נח ושו"ת אפרקסתא דעניא סי' עז מקילין בכלל, ולכאורה כן משמע משו"ת הצמחצדק הנ"ל המביא לצירוף גם 'ז' שאכלו פחות מכשיעור" שהרי מדובר שאח"כ יאכלו כרגיל).

(41) לוח כולל-חב"ד.

(42) שערי-אפרים שער ח סעיף קז.

(43) וסיים עם הש"ך, 'התקשרות' גיליון מ ס"ע 18. ודלא כמ"ש בשערי-אפרים שם, שאומר רק עם הש"ך.

(44) לוח כולל-חב"ד, צום גדליה.

(45) משיחות ש"פ שקלים תשכ"ד ותשמ"ב. אך אין בזה ח"ו שלילת תניית צדקה זו לעניים כפשוטה, ראה סה"ש תש"נ עמ' 303 (לקו"ש ח"א עמ' 182, וסה"ש תנש"א ח"א עמ' 320) - 'אוצר' עמ' רנב. וכשמניחים הגבאים קערה, רצוי לציין בה במפורש לאיזו מטרה נותנים.

(46) ספר-המנהגים - מנהגי פורים. ומלשון זו נראה שאין זה רק קדימת התינה לפני פורים, אלא שיש לזה קשר ענייני עם התענית, כמ"ש במקור הדברים (מהר"ל עמ' תכא, הובא בד"מ סי' תרצ"ד). ובכ"ה החיים שם סי' כה מבאר "כדי שיהא צדקה עם התענית לכפר". ומסיים, שמטעם זה יש לתיתו או גם כשחל פורים במוצש"ק. וכ"כ בלוח כולל-חב"ד. ולכאורה עפ"י צריך לתיתו או גם בירושלים ת"ו, וכמ"ש בלוח ע"י-החיים, ולא כמ"ש בלוח כולל-חב"ד לתיתו שם במנחת פורים-דפריים. וע"ע.

(47) לוח כולל-חב"ד, ע"פ הרמ"א תרצ"ד סי' א ממנה"ל.

(48) ספר-השיחות תש"נ ח"א עמ' 299.

כל אחד נותן שלוש⁴⁹ מטבעות של 'מחצית' מן המטבע הקבוע באותו מקום ובאותו זמן⁵⁰, ומנהג זה כולל את כל ישראל, ועל-כל-פנים - כל אחד מבין עשרים שנה ומעלה, או החל מ"ג שנה. ומה טוב ומה נעים - שיחבכו גם קטנים לתת ג' מחצית-השקל מכספם ו"מפורסם המנהג לתת גם עבור כל בני הבית⁵¹, ובאופן שההורים עוזרים להם, שיוכלו לתת זאת מתוך הרחבה, ושיישאר להם עוד מספיק כסף לצורכיהם, כך שלא יחסר להם כלום⁵².

בזמן המקדש נתנו מחצית אחת (וכן מנהג הגר"א, כף החיים סי' ק כג), והרמ"א כתב ע"פ המרדכי לתת ג', כיוון דג"פ תרומה (במקור: ג"פ מחצית) כתוב בפ' שקלים. אבל אין מקור (ואין מקום) לתת יותר ממניין זה (וכש"כ ג"פ ג').

(50) רמ"א סי' תרצ"ד סי' א (ומה ברור שאין עניין כיום "להדר" לתת מטבעות של דולר. וגם לדעות אחרות - כיוון שאין בתוכן מכתת כסף, ראה פסקי תשובות כאן הערות 25-21). עניינה: נתינה בבית-אחת סכום השווה לכל, דהיינו עבודה שלמעלה מגדרי האדם - 'התנועדות' תש"נ ח"ב עמ' 311.

(51) ומהטעמים לזה: א) ברמ"א א"ח ר"ס תרצ"ד - כנגד ג' פעמים שכתוב 'תרומה' בפ' שקלים. ב) רמז לשלושת ימים שהתענו בימי אסתר, כדאיאת בספרים (מטה-משה סי' תשנ"ו, א"ר סי' תקס"ו סי' ק) ב) שביום התענית יש ליתן סכום הסעודות לצדקה, כדי שמה שאינו אוכל ושותה באותו היום אכן יעלה לקדושה ממש - שערי-המועדים, אדר, עמ' קמה. ג) ע"ד 'אוריין תליתא לעם תליתא' רמז למתן-תורה בפורים "קיימו מה שקיבלו כבר", 'התנועדות' תנש"א ח"ב עמ' 332.

(52) מג"א תרצ"ד סי' ק ג מהגהות מיימוניות, כ"ה החיים שם סי' ק דרכי-חיים-יושלים סי' תתמג, שיחת תענית אסתר תשמ"ט - 'אוצר' עמ' רנג. וכלאורה כאשר הם נותנים בעצמם, אין האב צריך לתת עבורם.

(53) שירות-קודש תשנ"ב ח"ב עמ' 787. ובספר-המנהגים שם, שהאדמו"ר נותן מחצית-השקל גם בעד הרבנית ובנים ובנות קטנים, ע"כ. וכמו שנינו (שקלים פ"א מה"ה) "אם שקלו - מקבלים מהם".

אגב, מפורש 'מחצית-השקל' (שהיא לשון הרבי עצמו) מוכח שאין צריך להיזהר ולומר "זכר למחצית-השקל". (ולא כמנהג העולם שנהגים בוה, ו"כה בלוח כולל-חב"ד, ע"פ מסכת סופרים פכ"ה ה"ד, סידור רע"ג, שו"ת גאוני מזרח ומערב סי' מ, שו"ת מהרש"ם ח"ב סי' עד ועוד. וע' בפסקי תשובות שם הערה 27). והטעם נתבאר ביחות-קודש תשכ"ו עמ' 219, כיוון שמוכח מהגמ' ב"ב ט"א ופירש"י תוס' שם, וכן מהלימוד מהפסוק "כי באמונה הם עושים" שנאמר במחצית-השקל, לענייני צדקה - שגם עניינה של מחצית-השקל עצמה הוא צדקה, עיי"ש. וראה גם לקוטי-שיחות כך כ"א עמ' 469. סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 287.

ההוראה מאדני המשכן ועניינו של ז' אדר

מתוך ג' התרומות, מה המיוחד בתרומת האדנים שבה דווקא נאמר "לי"? • תחילת העבודה היא בשפלות וביטול של קבלת עול, ורק אז ניתן לבנות משכן מקרשים ויריעות - כוחות פנימיים וכוחות מקיפים • ומדוע ז' אדר אינו יום שמחה ו"הילולא", כמו אצל רשב"י והבאים אחריו • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

"תקחו את תרומתי", שעל זה נאמר "אשר ידבנו לבו" - קאי על קרבנות, שבהם נוגע מחשבה שבלב (וכמו כן גם תפלות שכנגד תמידין תקנום⁴ - שהרי התפלה היא עבודה שבלב⁵, שעיקרה הוא מחשבה). נשאר אפוא הלשון "ויקחו לי תרומה" - שקאי על תרומת האדנים. על-פי זה נמצא שתיבת "לי" נכתבה בתרומת האדנים דווקא.

האמת היא ש"ויקחו לי" קאי על כל ג' התרומות, ובעומק יותר קאי על כללות התורה והמצוות, כדאיתא בתניא⁶ בשם הוהר"ז, שעל-ידי תורה ומצוות נעשה "ויקחו לי" - "אותי אתם לוקחים"⁸. אבל אף-על-פי-כן, נכתבה תיבת "לי" בפירוש בנוגע לאדנים דווקא.

והיינו, שדווקא באדנים ישנו בגילוי העניין ד"לי" - "כל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם"⁹.

א. בהתחלת הפרשה נאמרה תיבת "תרומה" ג' פעמים: א) "ויקחו לי תרומה"; ב) "אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי"; ג) "וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחושת".

ואיתא בירושלמי¹⁰ שג' התרומות הם: תרומת בקע לגולגולת שנעשו מהם האדנים. תרומת המזבח בקע לגולגולת לקנות מהם קרבנות ציבור. תרומת המשכן נדבת כל אחד ואחד.

ומפרש בירושלמי ג' הפעמים שנאמרה תיבת "תרומה" בפסוק - על איזו תרומה מרמז כל אחד מהם: "ויקחו לי תרומה" - קאי על תרומת האדנים, "תקחו את תרומתי" - על תרומת המזבח, "וזאת התרומה אשר תקחו מאתם גו"¹¹ - על תרומת המשכן. ואפוא הלימוד מהפסוק הוא:

"וזאת התרומה אשר תקחו מאתם", שעל זה נאמר "זהב וכסף ונחושת גו"¹², כל י"ג או ט"ו הרבירים¹³ - קאי על נדבת המשכן.

אדם בקום / א"ל מלך²⁹, ויעבור / כי עמך / כרחם / אלוקיני ואלוקי אבותינו, אתה הא"ל / א"ל מלך, ויעבור / במתי מספר³⁰ / א"ל מלך, ויעבור / זכור רחמיך³¹ / זכור לנו ברית אבות / זכור לנו ברית ראשונים / שמע קולנו³² (הרשענו ופשענו)³³ / משיח צדקך / א"ל רחום שמך³⁴ / עננו ה' / עננו³⁵ / מי שענה לאברהם / רחמנא דעני³⁶ / 'אבינו מלכנו' הארוך³⁷, וכו': 'ברך עלינו שנה טובה'; 'זכרנו ל...' ולא 'זכרנו בספר'³⁸ / ואנחנו לא נדע / חצי קריש.

קריאת התורה:

קוראים 'ויחל' בשחרית ובמנחה גם אם יש רק שלושה מתענים³⁹. מי שאינו מתענה, לא יקראוהו לעלות לתורה⁴⁰.

(29) בהקלטות מתפילת הרבי ניתן לשמוע בבירור "כמו שהודעת", כנדפס בסידורי תהלת ה' הישנים, ולא "כהודעת", כנדפס בכל מקום במחזור השלם וב'סליחות - מנהג חב"ד. וראה ב'לוח השבוע' בגיליון תרמ"ט הערה 12.

(30) פיוט מסוג 'פומון'. במראות-קודש מתענית אסתר תשמ"ח ברור שהרבי חזר את כל החרוז הראשון גם בין כל בית ובית.

(31) סידור תהילת ה' עמ' 347. בהוצאת קה"ת אה"ק שלחי תשס"ב עמ' 406. וצ"ל **פקדנו** בישועתך, ללא וא"ו, כבפסוק, וכן נדפס ב'סליחות - מנהג חב"ד.

(32) פותחים הארון ואומרים פסוק אחר פסוק, חזן וקהל, עד הפסוק 'אל תעבנו' ולא עד בכלל, ואחרי "אתה תענה, ה' אלוקיני" סוגרים הארון.

(33) מדלגים "או"א... אשמנו... סרנו...". כיוון שכבר אמרו זאת בנוסח התפילה, י"א שהרבי דילג גם 'הרשענו ופשענו'.

(34) הרבי כשעבר לפני התיבה אמר "למען אמיץך... ברייך" וכו' עד גמירא, כמו בניקוד הנדפס בסידור ב'הושענא' ליום הראשון.

(35) "רך לרצות" - באג"ק ח"ב עמ' סג מסיק שהעיקר לנקד "לְרַצוּת", ויש לברר איך נהג הרבי כש"ך.

(36) במניין של הרבי נהגו תמיד לנגן תפילה זו בסיום הסליחות (ספר-הניגונים, ניגון רמז).

(37) במניין של הרבי נהגו תמיד לנגן: "אבינו מלכנו, אין לנו מלך אלא אתה" (ספר-הניגונים, ניגון ו).

אין מנהגנו לומר חלק מ'אבינו מלכנו' פסוק בפסוק קהל חזון, אלא אומרים כולו יחדיו מתחילה ועד סוף ('אוצר' אלולית-שרי עמ' קב).

בסידורי תורה-אור ותהילת-ה', והחל משנת תשמ"ט גם במחזור השלם, נדפס: **זְכוּיּוֹת**, וזאת ע"פ לוח התיקון לסידור ת"א (ג.י. תש"א) - 'אוצר' שם עמ' קא.

(38) ספר-המנהגים עמ' 45.

(39) ספר-המנהגים שם.

(40) שו"ע סי' תקס"ו ס"ו בשם יש מי שאומר, והובא למעשה בשו"ת צמח-צדק (שער-המילואים ח"א סי' י, ובמהדורת

מי שלא ישן, מותר לו לאכול עד שיעלה עמוד השחר²¹. השוכב לישון וברעתו להשכים לאכול או לשותות, יתנה בפירושו לפני השינה שיוכל לאכול או לשותות. ואם רגיל לשתות בקומו, אין צריך להתנות לשתייה²².

עלות השחר בת"א לדעת הגרא"ח נאה: 4:14.

הציבור אומר 'עננו' רק במנחה. הש"ץ אומר (בחזרת הש"ץ) 'עננו' בכרכה בפני עצמה בין ברכת 'גואל ישראל' לברכת 'רפאנו', "אם יש בבית-הכנסת אף רק שלושה מתענים"²³. ואם אין, אומר ב'שומע תפילה'²⁴.

סליחות²⁵:

אומרים אותן בעמידה²⁶, ובמיוחד: אשמנו, י"ג מידות, שמע קולנו, וכן אבינו מלכנו. מנהגנו לאומרן אחרי אמירת תחנון, 'והוא רחום' ו'שומר ישראל'²⁷, בסדר דלהלן²⁸:

קווה קיווינו / כרחם / אלוקיני ואלוקי אבותינו,

(21) בסידור אדמו"ר¹ 'סדר ספירת העומר' כ' שהצום מתחיל בעלות-השחר. וראה אגה"ת פ"ג, לק"ש כרך כב עמ' 313 ו'התקשרות' גיליון קא עמ' 17. שיחות-קודש תשנ"ב ח"ב עמ' 494 ע"י ציון 12.

(22) שו"ע סי' תקס"ד ונו"כ. באג"ק ח"ג עמ' עה איתא, שגם לפי האוסרים זאת בכלל על-פי הוזהר, מותר לכל היעות באם עושה זאת לרפואה, לכוון דעתו בתפילה וכיוצא בזה.

(23) ספר-המנהגים עמ' 45, וש"נ לפסקי דינים לאדמו"ר הצמח-צדק אור"ח סי' תקס"ו ולשו"ת שלו שער המילואים ס"ח, עיי"ש. ואף באג"ק חט"ו עמ' שיג ובהגהות הרבי ללוח כולל-חב"ד

תשט"ו (הובא בלוח זה להיום) מעתיק הרבי רק "ג' מתענים" ללא איזכור ה"שבעה שאכלו" כלל (וראה 'התקשרות' גיליון לג עמ' 18).

(24) משנה-ברורה סי' תקס"ו ס"ק יג.

(25) סידור תהילת ה' עמ' 359. ובהוצאת קה"ת אה"ק שלחי תשס"ב עמ' 394.

(26) מובא מס' קיצור של"ה.

(27) כך נהגו תמיד במניין של הרבי בתענית ציבור שחלה בימי שני וחמישי (ואינו דומה לסדר הסליחות צדום-גדליה, כי שם נכלל 'שומר ישראל' בנוסח הסליחות).

(28) ע"פ לוח כולל-חב"ד, ספר-המנהגים עמ' 53, וליקוט טעמים ומקורות' של הרבי שבסוף הסליחות - מנהג חב"ד.

כשהיה הרבי מתפלל עם הציבור (כגון בעברו לפני התיבה בשנת האבלות תשכ"ה ותשמ"ח), לא היה אומר 'אשמנו', כיוון שכבר אמרו בסדר התפילה, אך בשנת תשכ"ו יצא אל הציבור רק לאמירת הסליחות, ואז אמר 'אשמנו' מפני שלא היה זה אצלו בסדר התפילה ('אוצר' עמ' רג).

(4) ברכות כו, ב. זח"ב כ, ב.
 (5) תענית ב, א.
 (6) פמ"ו.
 (7) ח"ב קמ, ב.
 (8) הנחומא אמר יו.
 (9) ראה ויק"ר פ"ב, ב. וראה גם לקו"ת במדבר ט, ג.

ב. האדנים היו החלק היותר תחתון של המשכן. ואף-על-פי-כן היו דווקא הם היסוד של המשכן כולו, גם של הקרשים והיריעות, אף שהיו למעלה מהאדנים.

עניינם של האדנים בעבודת האדם הוא - שפלות וביטול.

הקרשים בנפש האדם הם הכוחות הפנימיים, שכל ומדות. ולכן היו עשר אמות, כנגד עשר כוחות הנפש¹⁰. והיריעות הם הכוחות המקיפים.

האדנים הם למטה מכל העבודות הפרטיות, שזהו עניין השפלות והביטול של קבלת עול. ואף-על-פי-כן היה זה דווקא היסוד של המשכן כולו, כפי שאנו אומרים¹¹: "ונפשי כעפר לכל תהיה", ודווקא על-ידי זה - "פתח לבי בתורתך ובמצוותיך תרדוף נפשי".

ג. וזהו גם הטעם לכך שתרומת האדנים היתה רק בשנה הראשונה, אבל שאר התרומות היו גם לאחר זה - כי:

שפלות וביטול - הם יסוד והתחלת העבודה, שצריכים להיות לכל לראש; ולאחרי כן, כאשר ישנו כבר היסוד - צריכים לעסוק במדרגות פרטיות שבעבודה.

ולכן, התחלת עבודת היום היא - "מורה אני ו"הודו להוי", כי, הודאה וביטול הם התחלת יסוד העבודה; ולאחרי כן באים המדרגות הפרטיות: פסוקי דזמרה, ברכות קריאת שמע, קריאת שמע וכו'.

וזהו גם הטעם שתיבת "לי" נאמרה בתרומת האדנים דווקא: לקיחת העצמות, "לי" - היא על-ידי ביטול דווקא. "לא באש הוי", "לא ברעש הוי" ו"לא ברוח הוי", כי אם, ב"קול דממה דקה"¹² - "תמן קאתא מלאכ"¹³ (וכמבואר בארוכה ד' עניינים אלו בהמשך תערי"ב¹⁴).

ד. וכיוון שיסוד ושרוש העבודה הוא עניין האדנים, שעל-ידי זה "ויקחו לי", והרי "עוז וחדוה

במקומו"¹⁵ - צריכים לעשות זאת בשמחה. וכפרט בעמדנו בשבת מברכים חודש אדר, ש"משנכנס¹⁶ אדר מרבין בשמחה"¹⁷.

* * *

ה. ישנו מאמר ארוך של הצמח-צדק¹⁸ (שמביא גם כמה מאמרים של רבינו הזקן), שתוכנו - בכללות - בנוגע לעניין הספיחים, ובנוגע לעניין הלולא ויִאֲרִצִיט של צדיקים, ותוכן הרברים:

איתא בזהר פרשת תרומה¹⁹, שזמן הגלות (משחרב בית המקדש, שעל זה נאמר²⁰ "ונהר יחרב ויבש") הוא בכחינת "גנתא לא עאל בה ההוא גנא", היינו, שה"גנן" (הקב"ה) אינו נכנס בה"גן",

וכפי שמצינו בישיעה²¹ שבני-ישראל הם בדוגמת כרם (גן) של הקב"ה, "ויקו לעשות ענבים" -

ומה שישנו עניין של גידול וצמיחה - הרי זה באופן ש"מגרמיה אזרדע כו", שזהו עניין הספיחים, שצומחים מאליהם על-ידי הזריעה שהיתה כמה זמן לפני זה, ורוגמתו בזמן הגלות, שאז ישנו עניין הספיחים מה"אור זרוע לצדיק"²² ש"זרע ליה קב"ה" (ההוא גנא) בגנתא" בזמן שבית המקדש היה קיים.

ועל דרך זה מבאר רבינו הזקן באגרת הקודש²³ הידועה שכתב "לנחמם בכפלים" על פטירת צדיק, "צדיקא דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיהו"²⁴, שאז ישנם "גידולי גידולין מן אור זרוע לצדיק בשדה אשר ברכו ה' כו", והיינו, שכל עניני העבודה שנולדים אצל תלמידיו ותלמידי תלמידיו על-

15 דה"א טז, כו.

16 תענית כט, ס"א.

17 חסר הסיום (המר"ל).

18 ד"ה להבין כו' גנתא לא עאל בה ההוא גנא - נדפס בספר ההשתתחות (קה"ת, תשנ"ו) ע' לט ואילך. וש"נ.

19 ח"ב קטו, סע"ב ואילך.

20 ישע"י יט, ה. איוב יד, יא. וראה זח"א ו, ב. כה, א. כו, א. ועוד. לקר"ת במדבר יג, סע"ג. אוה"ת נ"ד (כר ב) ע' א' ואילך. ובכ"מ.

21 ה, א ואילך.

22 תהלים צז, יא.

23 סכ"ז (קמה) סע"ב ואילך.

24 זח"ג ע"א, ב.

ולנשים בשם 'נשי-חב"ד"⁸, וכדי שהם בעצמם יקיימו את המצווה - יש להדריכם להחליף את המנות (ובלית-כרייה, יקיימו זאת במנות המוכנות להם בחדר האוכל⁹) ביניהם לבין עצמם, איש לרעהו ואישה לרעותה. כמ"כ יש לחלק להם מטבעות כרי שיקיימו 'מתנות לאביונים'.

שבת-קודש פרשת תרומה,

ו' באדר

בקריאת התורה, קריאת 'שלישי' מתחילה מפרשת המנוחה: ועשית מנורת זהב טהור (כה, לא)¹⁰.

בשבת אחר חצות כבר מתחילים העניינים השייכים לז' אדר, הרי זו 'עת רצון' לקבל החלטות טובות בנוגע לכל העניינים הקשורים לז' אדר, ולכל לראש: החלטות טובות בדבר ההוספה בלימוד התורה - "זכרו תורת משה עבדי"¹¹.

יום ראשון,

ז' באדר¹²

8 (ע"פ הרמ"א סו"ס תרצ"ה) וגם דברי ההתעוררות לנשים - שיבואו מנשים דווקא ('אוצר' עמ' רפ, משיחת אדר"ח אדר תשל"ה).

9 ועד"ז במאופשזים בבית-דפואה ובית-אבות ותלמידים בפנימייה וכו'. ועצ"ע בדין בני ישיבה שאינם משלמים. ולכאורה ראה לעניין זה מדין בן סורר שנב מאימו (סנהדרין ע"א, א) ומדין פת שעל השולחן ('או"ח סי' שסו, בשו"ע אדמו"ר סט"ז), ומאידך צ"ע מדין אורח שקידש במנתו, שלהרבה דעות מקודשת רק מספק ('אה"ע סי' כח ס"ז, עיי"ש בב"ש ובאוצר הפוסקים ס"ק צב בארוכה). וראה בס' מצת מצוה פי"א ס"ט וש"י.

10 כך נקט הרבי בפשטות, 'תורת מנחם - התועדותיות' תשמ"ה ח"ג עמ' 1511, בלתי מוגה (כבחומושים הרגילים, ולא כבתי"ד קורן).

11 משיחת ש"פ תרומה תשמ"ג, 'התועדותיות' תשמ"ג ח"ב עמ' 1006.

12 ביום זה כתב משה רבינו ע"ה שנים-עשר ספרי-תורה ונתנם לכל השבטים, ועוד אחד שהניח בארון. וזוהו הוראה לחיוב השליחות להגברת לימוד התורה מתוך קבלת-עול (ליקוטי שיחות כרך כ"א עמ' 317. וראה 'היום יום' דהיום).

ביום זה נאמר הציווי לכל איש ישראל לכתוב ספרי-תורה לעצמו. ביאור אודות אופן קיום מצווה זו למעשה לכל ישראל, בליקוטי-שיחות כרך כ"ד עמ' 207 ואילך, ובלה"ק ב'שערי הלכה

יש להשתדל להוסיף ביום זה בשמחה של תורה ובשמחה של מצווה, כיוון שנוולד בו משה רבינו ע"ה, מושיען של ישראל¹³.

בשבעה באדר - וכן בתפילת מנחה שלפניו - לא היו נשיאי חב"ד אומרים תחנון. זאת דווקא לאחר שעלו לנשיאות, אבל לא לפני זה¹⁴.

יום שלישי,

ט' באדר

יום בוא כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע לדור בקביעות בארה"ב (בשנת ה'ש"ת).

"יש לנצל יום סגולה זה... להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת התורה בכלל, והפצת המעיינות חוצה בפרט, בכל מקום ומקום, בכל קצווי תבל... באופן של הוספה משנה לשנה..."¹⁵.

יום חמישי,

י"א באדר - תענית-אסתר¹⁶ (מוקדמת)

חולה (אפילו שאין בו סכנה)¹⁷, מעוברת ומניקה¹⁸, ויולדת כל ל' יום¹⁹ - פטורים מהתענית²⁰.

ומנהג' יו"ד סי' קיא.

13 'התועדותיות' תשמ"ח ח"ב עמ' 388. 'התועדותיות' תשמ"ו ח"ב עמ' 589.

14 ספר-המנהגים עמ' 72, מרשימותיו של הרבי ('היום יום' ח"ב, במהדורה שבס' תת"ת - קטע מס' 10. וציינו ללקוטי שיחות חט"ז עמ' 351 הערה 79).

15 משיחת ט' אדר ה'תש"ג, סה"ש תש"ג ח"א עמ' 332.

16 טעם מחדש בשם 'תענית אסתר' ראה בליקוטי-שיחות כרך ו עמ' 371.

17 רמ"א סי' תרפ"ו ס"א. וכן המצטער הרבה מכאב עינים (שם), וקינים תשושי-כח (כה"ח תקנ"ג ס"ק ו).

18 רמ"א שם. והיינו במעוברת אחר מ' יום או שמרגשת חולשה יתירה, ומניקה - בפועל (ראה נטעי-גבריאל בין-המצרים פ"ה, וש"י).

19 דינה כחולה (שו"ע אדמו"ר סי' של ס"ה), נטעי-גבריאל שם.

20 לעניין חתן וכלה בז' ימי המשתה בתענית זו דנו בפוסקים, ורבים מקילין. ראה משנ"ב סי' תרפ"ו בשער הציון ס"ק טז, כף-החיים תקמ"ט סק"י ותרפ"ו סקט"ז וס"ק כח, קיצושו"ע סי' קמא ס"ב, שר"ת יחוה-דעת ח"ב סי' עה, ונטעי-גבריאל נישואין ח"ב פכ"ה ס"ג"ד וש"נ. וכל-שכן בקביעות הנוכחית, כמובן.

הלכות ומנהגי חב"ד

הכנות לפורים:

בקשר למצוות ומבצעי חג הפורים, כתב הרבי: "אשר כל זה דורש זמן והכנה ופעולה - על-כל-פנים מתחיל מראש-החודש"¹, וכן: "כבכל דבר חשוב - צריכה להיות הכנה מבעוד מועד, על-כל-פנים מראש-החודש"².

יש להתחיל ולהשלים מבעוד מועד את כל ההכנות הדרושות למבצע פורים בכל העולם כולו, שלא יישאר אפילו יהודי אחד בפניה נידחת בקצווי תבל שלא יהיה נכלל במבצע פורים³. כמורכב יש להשתדל בעוד מועד לדאוג לנתינת צורכי הפורים לכל הזקוקים לכך.

* בכמה תחפשות וכובעי פורים (במיוחד של חיילים ושוטרים ממזרח אירופה) וכובעי-חורף (קוצ'מע), נמצא שעטנו גמור. החכם עיניו בראשו לבודקם מראש במעברת-שעטנו מוסמכת⁴.

זכוי הרבים:

* המזכים את הרבים במקרא מגילה, יעדיפו את הקריאה ביום על זו של הלילה, הן מפני שהציבור אינו מודע לה דיו, והן ועיקר מפני (וכדאי לפרסם) שהיא הקריאה העיקרית⁵.

"שתי המצוות: 'משלוח-מנות' ו'מתנות-לאביונים', מכיוון שהן עיקר בעניין הפורים, בנקל יותר לקיימן... ולכן החובה (והזכות) להשתדל ביותר... ולפרסם... ובכל דרך: מכתבים, כרוזים, עיתונות, רדיו, טלוויזיה, אינטרנט וכו': (א) גודל מעלת מצוות אלו; (ב) שנקל מאוד לקיימן; (ג) שכל אחד ואחת שהגיעו לגיל מצוות מחוייבים בהן; (ד) ולא עוד, אלא שגם הקטנים והקטנות שהגיעו לחינוך ו'וספיקא לחומרא'⁶, יקיימו בעצמם מצוות אלו.

הרבנים, המחנכים וההורים, מתבקשים להזכיר לילדים שתחת השפעתם [בכל בתי-הספר מכל סוג]... לקיים באופן אישי את מצוות 'משלוח מנות' ו'מתנות לאביונים', ביום הפורים:

ל'משלוח מנות' דרושים רק שני מיני מאכל, כגון תפוח וסוכרייה⁷; או מאכל ומשקה, כגון פרוסת עוגה ומשקה קל. ו'מתנות לאביונים' אפשר לקיים בשתי פרוטות, פרוטה⁸ [9 אג] לכל אביון. ומובן שכל המרבה בצדקה הרי זה משוכח.

כשנותנים לחיילים וכדומה 'משלוח-מנות', יש להקפיד לתת לגברים בשם 'צעירי-אגודת-חב"ד'

ידי תורתו ועבודתו הם בבחינת "גידולי גידולין". וכיוון שכל עניין ישנו גם בנגלה דתורה, ברמז על כל פנים - הנה על זה מביא במאמר²⁵ דברי הגמרא²⁶ "עד ארבעין שנין לא קאי איניש אדעתא דרביה", היינו, שכאשר הרב משפיע שכל לתלמידו, הנה "גם אחר זמן רב (ארבעין שנין) יוכל התלמיד לירד עוד לעומק דעת הרב על-ידי השפעה זו שהשפיע בו. מה שלא השיג מקודם" - שעניין זה הוא ב"בחינת ספחים", שהרי אין זה באופן שלאחרי ארבעין

על-ידי עבודת הצדיק, "כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו", בחיים חיותו עלי אדמות - נעשה נחת רוח גדול למעלה. ולאחרי כן, בעת הסתלקותו, אזי עולה כל עבודתו למעלה בעילוי אחר עילוי (כמבואר באגרת הקודש²⁸), ועל-ידי זה פועל למעלה נחת רוח גדול ביותר, שנקרא בלשון הקבלה בשם "ייחודים". ועל-ידי גודל הנחת רוח - פועלים שיומשך מלמעלה לידת נשמות חדשות (לא רק נשמות

לקיחת העצמות, "לי" - היא על-ידי ביטול דווקא.

"לא באש הוי", "לא ברעש הוי" ו"לא ברוח הוי",

כי אם, ב"קול דמוה דקה"

שבבחינת ספחים) אף-על-פי שזהו עניין שאינו שייך בזמן הגלות על דרך הרגיל. וזהו שהסתלקות הצדיק נקרא בשם "הילולא", כפי שמצינו בזהר (בהאידרא)²⁹ הלשון "הילולא דרשב"י", שהתרגום של "הילולא" הוא חתונה³⁰ - כי, ענינה של חתונה הוא שעל-ידי זה יהיה קיום מצות "פרו ורבו"³¹, שהוא עניין המשכת נשמות מלמעלה למטה, וזהו גם עניין ההילולא שבהסתלקות הצדיק, שעל-ידי זה נמשכים נשמות חדשות.

שני צריך הרב ללמוד עמו עוד הפעם, אלא באופן שהתלמיד מתבונן ומתעמק בלימוד שלימדו הרב לפני ארבעין שנין, ועל-ידי זה מגלה את אמיתית ופנימיות דעת רבו, ונמצא, שאין כאן עניין של זריעה חדשה של הרב, כי אם תוצאה מהזריעה שהיתה לפני ארבעין שנין - ספחים.

ויש להוסיף, שכיוון שמצינו שמשך זמן של "דור" הוא כ"ה שנים²⁷ (על-פי רוב), נמצא, שמשך הזמן דארבעין שנין הוא בבחינת "גידולי גידולין".

1. ומבאר במאמר, שעניין זה נוגע גם ללידת הנשמות (על דרך האמור לעיל בנוגע לעניין השפעת השכל) - שבזמן הגלות, "גנתא דלא עאל בה ההוא גננא", אי אפשר להיות הייחוד לצורך לידת נשמות חדשות, כי אם רק "לחדש נשמות ישנות ומגולגלות", שהם בבחינת ספחים, שכבר נזרעו בעבר.

אמנם, ישנו אופן של לידת נשמות שנעשה על-ידי הייחוד של נשמות הצדיקים, שזהו עניין יום הילולא:

1. ועל-פי זה מבאר במאמר³² החילוק שבין משה רבינו לרשב"י, ש' אדר הוא יום תענית³³, ואילו ל"ג בעומר הוא יום הילולא, שהוא עניין של שמחה³⁴.

"בזמן הבית", ועל דרך זה בזמן המשכן שהיה בהיות בני-ישראל במדבר, שאז היה גילוי אלקות, "דגננא בעצמו עאל בגנתא" - היה "שלימות יחוד

(28) סו"ד י"ב ח"ב.

(29) בסוף האדר"ז (ח"ג רצ"ב).

(30) ראה עירובין נד, א ובפרש"י.

(31) בראשית א, כח.

(32) שם ע' מה.

(33) טושו"ע או"ח סתק"פ ס"ב.

(34) ראה גם שיחת י"ד שבט תשס"ו ס"ג (ת"מ ח"ג ע' 218), וש"נ.

ק"ג, ובארוכה בקובץ 'התמים' החדש, גיליון כז עמ' 55 וש"נ.

(6) ממכתב המזכירות (אג"ק ח"כ עמ' קעז). ואולי הסוכריה היא שיעור-מינימום (ראה הדעות בנושא בילקוטי-יוסף ח"ה עמ' שכח-של ובפסקי תשובות סי' תרצ"ה אות יח, וש"ט), ועל-דרך שביקש הרבי, מפני "חוסר האמצעים" תפילין "כשרים בלי כל פקפוק" אבל "קטנים" (אג"ק ח"ב עמ' כה). אבל למעשה, פעם אחת (באחת השנים תשל"ח:ז) כשהכניסו לרבי דוגמא מה'משלוח מנות' של צא"ח בניו-יורק, הגיב שאחת המנות היא "פחות מכשיעור", ועקב זאת פתחו והשלימו כמאה אלף חבילות-מנות!

(7) ערך ה'פרוטה' כיום - בין 7.5 ל-8.5 אג, ונפקא-מינה לנותן שווה-כסף.

פרשת תרומה

זהב וכסף ונחשת (כה,ג)

מדוע נבנה המשכן גם מכסף ונחושת, והלוא הזהב הוא הנעלה והחשוב ביותר, ומן הראוי שהמשכן וכל כליו יהיו רק מזהב? הרי אפילו הכלי שממנו השקו את הבהמות לפני הקרבנות היה מזהב, כי "אין עניות במקום עשירות". מדוע אפוא השתמשו לבניית המשכן בכסף ובנחושת?
אלא שלוש המתכות האמורות רומזות לשלוש הדרגות והבחינות שבשראל: צדיקים, בעלי תשובה ורשעים.

כסף – רומז לצדיקים. כסף מלשון כיסופים ואהבה, מידת החסד. עבודת הצדיקים היא בבחינת חסד, להמשיך אור עליון מלמעלה למטה.
זהב – רומז לבעלי תשובה. זהב הוא בחינת הגבורה, כידוע ("מצפון – משמאל – זהב יאתה"). ועבודת בעלי התשובה היא בבחינת גבורה, להעלות לקדושה את הרע שדבק בהם.
נחושת – רומז לרשעים. נחושת מלשון נחש, אשר גרם לחטא עץ הדעת, החטא הראשון, והוא שורש לכל החטאים שלאחר מכן.
לכן נבנה המשכן מכל שלוש המתכות ולא מזהב לבד.

(לקוטי שיחות כרך ו, עמ' 152-154)

והבריח התיכון בתוך הקרשים, מבריה מן הקצה אל הקצה (כו,כח)

נא: בנס היה עומד (שאחר שהקרשים כולם נתונים באדנים... היה נותנו ומבריה לשלושת הרוחות, ואין לך אומן יכול לעשות כן, ובנס היה נכפף כאליו (שבת זח)

הבריה התיכון רומז לבחינת הדעת, שעניינה התקשרות לאלוקות; דעת מלשון התקשרות, כנאמר (בראשית ד), "והאדם ידע את חווה אשתו". והיא מצויה אצל כל יהודי ויהודי. התקשרות זו ניתנת כמתנה מלמעלה, וזהו "בנס היה עומד".

כיצד זוכים למתנת גילוי זה שמלמעלה?
מסביר רש"י:

"היה נותנו כו" – תחילה צריכה להיות ה"נתינה", ההתמסרות וההשתעבדות העצמית לאלוקות. ודווקא על-ידי זה מתגלה ההתקשרות.

"ואין לך אומן יכול לעשות כן" – על-ידי "עבודת אומן" אי-אפשר להבריה מן הקצה אל הקצה. "עבודת אומן" משמעותה עבודה שכלית. כי באמצעות השכל, החכמה והבינה לברם, לא יוכל האדם להגיע לגילוי ההתקשרות האמורה לאלוקות. להתקשרות זו מגיעים על-ידי התמסרות לה'.
רק כך זוכים שיהיה "מבריה מן הקצה אל הקצה" – ש"תומשך" השפעת הטוב בצורה מרובה מן הקצה העליון עד לקצה התחתון – מלמעלה למטה.

(ספר המאמרים קונטרסים, כרך א, עמ' 319-318)

סגולה מצינו הלשון "הילולא", שאז אין זה ענין של תענית, אלא הפכו כו'.

ט. ובענין זה ישנה הפעולה ד"זרעו בחיים" – "ושנתם לבניך אלו התלמידים", כולל גם תלמידי תלמידיו שהם "גידולי גידולין":

כאשר "זרעו בחיים" ממלאים את רצונו וממשיכים בפועל את עניני תורתו ועבודתו עד למטה מעשרה טפחים דה"חוצה" – אזי עושים מ"יום הסתלקות" "יום הילולא".

ועל-ידי זה פועלים גם את ענין "חיים עד העולם"⁴⁰ (כפי שמסיים בהאידרא²⁸) – שממשיכים מעצמות החיים למעלה, "כי עמך מקור חיים"⁴¹, "עד העולם", בעולם התחתון, "עולם מלשון העולם"⁴² (והסתר), ופועלים שיומשך בו הפירוש השני ד"עולם" – מלשון נצחיות, שענין זה הוא רק מצד איך-סוף בעצמו, שאין בו שינויים, ולכן שם הוא אמיתית ענין הנצחיות.

וענין זה נעשה על-ידי ההמשכה מבחינת הפנימיות, רזין דרזין, להיות נמשך עד ל"חוצה" – שפועלים שגם בהעלם וההסתר, יתגלה – הן על-ידי זה שמכיר בעצמו והן על-ידי זה שפועל הכרה זו בכל הסביבה – ענין הנצחיות, מצד התורה ומצות שנעשים בהעלם וההסתר, ועל-ידי זה בטלים כל ההעלמות וההסתרים, ורואים ש"אני הוי' לא שנית"⁴³, ו"אין עוד מלבדו"⁴⁴.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת משפטים, מבה"ח וער"ח אדר ה'תשח"י. תורת מנחם כרך כב עמ' 28-48. והתוועדות יו"ד שבט ה'תש"ט. תורת מנחם כרך כה עמ' 42-82)

קוב"ה ושכינתיה", "יחוד קוב"ה ממש", ולכן לא היה צורך בייחוד שעל-ידי נשמות הצדיקים בעת הסתלקותם, שלגבי אמיתית הייחוד קוב"ה ממש, "אין עולה בשם לשיהיה נקרא הילולא". ולכן, הסתלקות משה רבינו אינה אלא ענין של ירידה. מה שאין כן הסתלקות רשב"י שהיתה בזמן הגלות (שהרי כבר היתה אז גלות רומי³⁵) – כיוון שאז לא היה שלימות הייחוד קוב"ה ממש (גנתא דלא עאל בה ההוא גננא), ואז ישנו רק היחוד שנעשה על-ידי נשמות הצדיקים בעת הסתלקותם, "אז גם בחינה זו נקרא הילולא", כמבואר בזהר (בהאידרא)²⁸ שאז היו פניו מאירים, שהוא ענין תוספת אור גדול למעלה על-ידי עליית כללות עבודתו של רשב"י בעת הסתלקותו.

ח. אמנם, על-פי זה היה צריך להיות ענין של הילולא ביום הסתלקות של כל הצדיקים? ויובן על-פי המבואר בכמה מקומות (וכמדובר גם אשתקד³⁶) שבשכיל לפעול ענין של "הילולא" יש צורך בחיבור שני ענינים: יש לפעול ענין של פנימיות, וביחד עם זה, יש להמשיך זאת בגילוי.

והענין בזה – כידוע³⁷ שענין הולדת הולד צריך להיות נמשך מפנימיות המוחין (שלכן "קטן אינו מוליד"³⁸), ובלשון הרמב"ם³⁹: "כח הגוף והייו ומאור העינים"; ומשם צריך להיות נמשך כל ציור רמ"ח אברים כו', נשמה בגוף, היינו, שצריך להיות נמשך בגילוי.

וענין זה פועלים רק הצדיקים שעבודתם היתה באופן של חיבור ב' ענינים הנ"ל – שלקחו "רזין דרזין", והמשיכו זאת בגילוי עד למטה מעשרה טפחים, באופן שיהיה שייך גם ל"חוצה".

ולכן, אצל צדיקים גופא, הגה רק אצל יחידי

(35) ראה שבת לג, ב.

(36) ראה גם שיחת מוצש"ק פ' בשלה, י"א שבט דאשתקד בתחלתה (תו"מ חכ"ב ע' 30 ואילך). וש"נ.

(37) ראה לקו"ת בשלה ב, סע"ד. ואתחנן ג, סע"ב. ובכ"מ.

(38) סנהדרין סח, סע"ב.

(39) הל' דעות פ"ד הי"ט.

(40) תהלים קלג, ג.

(41) שם לו, י"ד.

(42) לקו"ת שלח לו, ד. ובכ"מ.

(43) מלאכי ג, ו.

(44) ואתחנן ד, לה.

"מביא גאולה לעולם"

גאולת כל העולם כולו

ישנה משנה מפורשת שבה מוזכר עניין הגאולה: "הא למדת, כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם" (אבות פ"ו, ו).

וצריך להבין: ...כאשר ה"בן עשר למשנה" לומר פסקה זו - מתעוררת אצלו קושיא עצומה: זה כבר ריבוי פעמים שאמר עניני תורה בשם אומרם - בשמו של ה"מלמד", ומכיוון ש"כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם" - כיצד יתכן שלאחרי כל זה נמצאים עדיין בחשכת הגלות?!

ואין לומר שהכוונה בזה לגאולה פרטית כו' - שהרי מפורש במשנה "מביא גאולה לעולם", היינו גאולת כל העולם כולו. וכמו כן אין לומר שהכוונה בזה ל"עולם קטן זה האדם" - שהרי התנא מביא ראיה לדבר, "ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי", ושם מדובר אודות גאולת פורים - גאולת כל בניישראל שהיו בכל המדינות של המלך אחשורוש מהודו ועד כוש - כל העולם כולו! והביאור בזה... בפנימיות העניינים:

"האומר דבר בשם אומרו" - קאי על הקב"ה "נותן התורה", שהוא זה שאמר ונתן את כל עניני התורה - "אחת דיבר אלקים גו'". וזהו "האומר דבר בשם אומרו" - שכאשר יהודי לומד תורה צריך להיות ניכר בלימודו שזוהי תורתו של הקב"ה - "בשם אומרו". וממשיך במשנה "כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם":

"עולם" הוא מלשון העלם והסתר, היינו שמציאות האלקות היא בעלם והסתר, שהרי במציאות העולם לא רואים אלקות בגלוי... ומובן, שמעמד ומצב זה הוא עניין של גלות. וזהו "כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם" - היינו שכאשר לימוד התורה שלו הוא באופן שניכר שזוהי תורתו של הקב"ה, "בשם אומרו", הרי הוא ממשיך אלקות בעולם, ועל-ידי זה "מביא גאולה לעולם" - תמורת הגלות דהעלם והסתר העולם.

ביטול ה"אסתר" על-ידי הנהגת "מרדכי"

וממשיך במשנה "שנאמר ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי": "אסתר" מרמז על העלם והסתר דאלקות במציאות העולם, כמאמר רז"ל "אסתר מן התורה מנין שנאמר ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא".

ו"מרדכי" קאי על כל אחד ואחת מישראל - "עם מרדכי", מכיוון שהנהגתו היא בדוגמת הנהגתו של מרדכי, אשר "לא יכרע ולא ישתחוה".

וזהו מה שכתוב "ותאמר אסתר למלך (מלכו של עולם שאחרית וראשית שלו) בשם מרדכי" - שעל-ידי עבודתם של בניישראל "עם מרדכי", שעומדים על כל עניני התורה ומצוותיה בתוקף המתאים ד"לא יכרע ולא ישתחוה", מתבטל ההעלם וההסתר שבמציאות העולם, ונמשך גילוי אלקות - "מלכו של עולם" - בעולם כולו.

והדיוק הוא - "ותאמר אסתר למלך גו'", היינו שההסתר גופא ואומר למלך מלכו של עולם נהפך לקדושה, ועל-ידי זה נפעל העניין דיתרון האור מן החושך ויתרון החכמה מן הסכלות.

(התועודות תשמ"ג כרך ד, עמ' 1782-1793)

כ" 30 ישובים ברחבי ברזיל, מהם באווירון, וביום פורים נסעו 3 מכוניות עם 25 בחורים לעיר ריו לבתי הספר השונים לחלק משלוחי מנות ולעורר את התלמידים וכו' לקיים מצוות היום.

השלוחים באוסטרליה

ברו"ח לרבי מס' 19, שכתב הת' אהרן אליעזר צייטלין שי', בעש"ק פרשת ויקהל תשל"ד, בשם תלמידים השלוחים לאוסטרליה, יש סעיף מיוחד על 'מבצע משלוח מנות', ובו נכתב בין השאר: "גם בזה עשינו כהוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

בתענית אסתר דיברנו אודות זה עם הרב שלום שי' הכהן גוטניק, ומיד הלך הרב גוטניק עמנו וקנינו כמה מיני מאכלים, ותלמידי הישיבה גדולה עשו חבילות משלוח מנות. בינתיים יש הרב גוטניק וסידר לאיזה בתים ובאיזה שכונה ללכת במבצע, וסידר באופן קל ונוח שאחד ילך לשכונה אחת וכו'. ביום פורים אחר-הצהריים הלכו כמעט כל תלמידי ישיבה גדולה ועוד כמה בחורים וחילקנו לערך 150 משלוח מנות, גם ראינו [=השתדלנו] שיקיימו [=על אתר] מצות מתנות לאביונים, גם חילקנו מכתב אודות פורים, ומצורף בזה טופס מזה.

"המשתתפים בהמבצע: הרב שלום שי' הכהן גוטניק, הרב יצחק גראנער, הרב שלום מענדל קלובגאנד... [26 שמות מפורטים..] ובסידיני הלך הבחור ראובן דונין.

"כמו כן הלך הרב נחום זלמן שי' גורעוויטש עם תלמידי ל כמה מושבי זקנים לחלק להם משלוח מנות, וחילקו לערך 160 משלוח מנות, הוא עושה זה כבר כמה שנים.

"ביום ראשון ט' אדר היה פורים ראלי' שנסתר על-ידי צא"ח והשתתפו בזה כמה מתלמידי ישיבה גדולה, והת' יוסף קרעמער דיבר בעניין פורים ומפי עוללים וכו', השתתפו לערך 250 ילדים וילדות. "בליל ה' אחר התענית התועד הרב גליק שי' בביתו לפני התלמידים דישיבה גדולה, ובשבת קודש שושן פורים התועדות רבתי בביתו של הרב...".

מעלה' עמ' 287) מדווח הרב חיים בנימיני ראש ישיבת 'מחנה ישראל' בפטרופוליס במכתבו לרבי:

"כ"ק אדמו"ר שליט"א...

"הנני שמח להודיע כי תלמידי הישיבה יחיו עושים בכל המרץ במבצע פורים. במשך כמה ימים ווגתי תחי' הכינה בשיתוף מספר של תלמידים 2227 מנות למשלוח מנות והיום עוסקים 26 בחורים יחיו בנתינתם. כאן בפטרופוליס הולכים לבתים יהודיים, בעיקר איפה שיש ילדים יחי' וגם לאחריים, ומחוז' למשלוח מנות גם קובעים מזוזות ומסבירים עניין היום והמצוות שלו, לכל המנות צרפו את הדף שיצא מטעם 'בית חב"ד' בסאן-פאולו.

"הבחורים שירדו לעיר ריו-די-ז'נירו ל-4 בתי ספר יהודיים, לבית יתומים יהודי, ולשני בתי ספר כלליים בהם לומדים גם תלמידי יהודים, לקחו איתם גם מטבעות למתנות לאביונים עם קופסאות. יסבירו את עניין היום ויגידו קטעים משיחות קודש כפי שדיברו כאן בישיבה בימים האחרונים. כמו כן לקחנו משלוח מנות לשגרירות ישראל (קונסוליה) בריו וגם לשליחי הסוכנות כאן".

שנה אחר-כך, בתשל"ה (שם עמ' 305), מפורטת רשימה ובה 25 ישובים בברזיל וכן "לבירת פורטוגל - ליסבון", שבהם חולקו משלוחי המנות (כללו בקבוק מינאטורי של וודקה, חבילת סוכריות שתי מטבעות והסכר על עניני פורים בשפה הפורטוגזית"). ובהמשך שם:

"המשלוחים למקומות רחוקים נשלחו באווירון ולקרובים יצאו בחורים יחיו בקבוצות רבות וחילקו. כמו כן כתבו מאות מכתבים להורים יחיו. לחברים ולקרובים שלהם במקומות שונים ועוררו אותם לקיים מצוות היום, והרגישו עניין משלוח-מנות ומתנות לאביונים.

מתשל"ו (שם עמ' 329) יש דווח קצר: "לקראת ימי הפורים נשלחו מהישיבה משלוחי מנות למקומות שונים בדואר וחלק יחולקו על-ידי תלמידינו ותלמידות המכללה. מדובר בכמות של 5,000 משלוחי מנות".

לקראת פורים תשל"ז חולקו משלוחי מנות

מבצע פורים

"שמבצע פורים יהיה באופן של 'שטורעם' [=סערה] ובהידור" • "לא להביט על ההוצאות ולעשות בשמחה" • לקט הוראות הרבי אודות מבצע פורים, לצד דו"חות מהשטח: הפעילות בצה"ל, עם המשפחות השכולות והעולים החדשים, והפעילות בברזיל ובמלבורן • ועל חוזר שנשלח מטעם משרד החינוך לעידוד קיום מצוות משלוח מנות בין הילדים

השתתפות בהוצאות בתנאי

בחודש אדר תשל"ג נמסרה הודעה בשיחת טלפון מהמזכירות לרב אפרים וולף (ימי תמימים) כרך ו' עמ' 108):
 "להודיע לר' ישראל לייבוב [=יור' צעירי אגודת חב"ד] על דבר הפעולות בפורים, שיהיה בהידור, ועל דבר מה שיעלה כסף [=פרטים הכרוכים בהוצאות כספיות], באם הפעולות יהיו בשטורעם ובהידור ישתתפו [=ממזכירות כ"ק אדמו"ר] ב- 95% [=של ההוצאות].
 הוראה נוספת נמסרה באותה הזדמנות:
 "להודיע לצעירי אגודת חב"ד שכ"ק אדמו"ר שליט"א שבע רצון מההכנות ל=מבצע פורים עם המשפחות השכולות, ושהפעולות גם-כן יהיו עם כל הקנאק [=העוצמה].
 הוראה זו נמסרה בט"ו באדר-א, כמעט שלושים יום לפני פורים [מתאים להערות הרבי בהודמנות אחרת, כי יש דעה שגם ל' יום לפני פורים יש לעסוק בהלכות (ובהכנות לה)חג].
 בהמשך נתקבלו הוראות נוספות (שם עמ' 111 - מכ"ד אדר א'):
 "למסור לר"י לייבוב שמחכים לתשובה על המכתב הרחוק".
 ועוד (שם עמ' 112):
 "על דבר ר' ישראל שי' לייבוב, לזרז, רוצים

המבצעים – כאילו טילפנו לכל אחד

בליל י"ד אדר תשל"ה (שם עמ' 396) נמסרו ההוראות הבאות:
 "העניין שנוסעים לחיילים, לתת משלוח מנות בפורים - לחזק ולהגדיל המבצע בכל מה שאפשר, ולא להביט על ההוצאות ולעשות בשמחה.
 "היות שפורים חל בשנה זו ביום ג' בהשגחה-פרטית - בוודאי שיש כאן הרגשה בעניין ד' טוב לבירות' ממה ש' טוב למקום', שלכן העניין המיוחד לבירות - [מבצעים עם] חיילים - שיעשו ביותר גישמאק [=חיות ועריבות] ויותר מרץ.
 "עניין הנ"ל, בעניין המבצעים, הוא לכל אחד, וכאילו מסרו טלפון מיוחד לכל אחד.
 לקראת שנת תשכ"ה כתב הרב חרדוקוב לרב ישראל לייבוב את המכתב הבא (צעירי אגודת חב"ד עמ' 271):
 "תמהים אנו לקראת השמועה אשר מסתפקים אם לקיים גם השתא את מבצע הפורים. בה בשעה אשר צריכים להיות הולכים ומוסיפים. איך עולה כלל על הדעת לבטל דבר שהיה קיים מכבר...".
 בהמשך המכתב נאמר עוד:
 "ויש להעיר שלאחר שמשיעיים במבצע כזה כל כך הרבה כוחות, זמן וממון, יש על כל פנים להשתדל אשר בעזרת השם יתברך יסודר העניין בהידור הכי גדול... ישפיעו על העיתונות לעשות את הפרסומת הגדולה הכי אפשרית לפני המבצע ולאחריו, ולזכור אשר עצם הפרסומת מביאה תועלת רבה לחיזוק היהדות".
 ביי"ט אדר תשל"ח (צאגו"ח עמ' 272) נכתב בשם מזכירות הרבי לרב אפרים וולף:
 "בהתאם עם הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, בבקשה למסור מחשבוננו להרב ישראל שי' לייבוב - צעירי אגודת חב"ד - הסך שבעים וחמש אלף ל"י (75.000 ל"י) כהשתתפות במבצע פורים...".

תחרות בתי הספר במשלוח מנות

עד שנת תש"ל (בערך) התמקד מבצע פורים

בעיקר בהפצת רעיון ה'משלוח מנות', שאותו ביקש הרבי להשריש היטב בין כל ילדי ישראל. כתוצאה מפעילות שנעשתה בנושא (בשנת תשכ"ד?) והניבה פירות, יצא אף חוזר המנהל הכללי של משרד החינוך (כג/101) בקריאה:
 "מן הראוי לעורר את ילדינו לשמירת המצווה היפה של משלוח מנות... ישלחו נא הילדים איש לרעהו מנות לאכילה מכל טוב... ראוי להביא רעיון זה בעוד מועד לידעת ההורים באסיפה כיתתית... כדי להבטיח שיתוף פעולה מצידם".
 יצוין כי האיש שעמד מאחורי "מבצע פורים" היה ר' יצחק (איטשקע) גנזבורג (ע"ה). בדו"ח מיוחד אדר תשכ"ז של צא"ח סניף ירושלים מרדוח על 1500 חבילות משלוח-מנות של צא"ח בבתי-הספר בירושלים. ובין השאר מפורט:
 "תחלה הופצו דוגמאות בכתבי ספר במרכז העיר, באמצעות מכונית שנשכרה לשם כך, וצוין בחוזר-לוואי האפשרות להזמין אצלנו טלפוניית...
 "יצוינו כאן כמויות ההזמנות בירושלים: ביה"ס הממ"ד קרית משה - למעלה מ-450 שקיות, ביה"ס הממלכתי כי"ח בנות - למעלה מ-250, ביה"ס חב"ד אזבסטונים - כ-250 שקיות, ביה"ס הממ"ד מושב צלפון (באמצעות ר' יונתן לוי) - למעלה מ-130 שקיות, ביה"ס הממ"ד "דרוש ציון" - למעלה מ-120 שקיות, ביה"ס הממ"ד "ענף החיים" - למעלה מ-60 שקיות, ביה"ס הממ"ד "סיני" - 25, ועוד בכמה בתי ספר מתוכם יצוין בית החינוך החרדי "בנות ירושלים"...".
 המוסף 'חדשות חב"ד' של 'בטאון חב"ד' מתמוז תשכ"ד גילה כי לאחר סיכום המבצע בשנת תשכ"ד נערכה בתל אביב, באולם 'יד-עם', מסיבה נאה, בהשתתפות מפקחים, מנהלי בתי ספר, מפקח הרשת ר' א' בן-נון ואנשי חינוך אחרים. במסיבה הוגרלו הפרסים בין בתי-הספר שהצטיינו בקיום המצווה, הן במספר המשתתפים והן בקיום הקפדני של ההוראות. בפרס הראשי זכה בית ספר הממלכתי-דתי בבת-ים.

2227 מנות שהוכנו בבית

בערב שבת-קודש פורים תשל"ד (ישיבה של